

POROČILO O DELU SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA¹

Marec–december 2017

Marec 2017, po zboru članov

Na zboru članov 23. marca 2017 v Posavskem muzeju Brežice smo se zahvalili vsem, ki so vodili društvo od leta 2015 do 2017, in izvolili naslednje člane v organe upravljanja Slovenskega etnološkega društva za obdobje od 2017 do 2019.

Izvršni odbor:

Alenka Černelič Krošelj, predsednica
 dr. Saša Poljak Istenič, podpredsednica
 dr. Rebeka Kunej, glavna urednica *Glasnika SED*
 dr. Helena Rožman, glavna urednica Knjižnice GSED
 mag. Marko Smole
 Anita Matkovič
 dr. Miha Kozorog
 Saša Rožkar
 dr. Ana Beno Vrtovec
 dr. Anja Moric
 Barbara Sosič
 mag. Tadej Pungartnik

Glasnik SED:

dr. Rebeka Kunej (glavna urednica)
 Anita Matkovič (odgovorna urednica)
 dr. Miha Kozorog (član)
 mag. Martina Piko-Rustia (članica)
 Alenka Černelič Krošelj, predsednica SED (članica)

Knjižnica GSED:

dr. Helena Rožman (glavna urednica)
 mag. Anja Serec Hodžar
 dr. Marija Klobčar
 dr. Mojca Tercej Otorepec
 dr. Mirjam Mencej

Nadzorni odbor:

dr. Ivanka Počkar
 dr. Katalin Munda Hirnök
 mag. Tatjana Dolžan Eržen

Častno razsodišče:

zasl. prof. dr. Janez Bogataj
 dr. Monika Kropelj Telban
 mag. Tita Porenta

1 Poročilo je pripravljeno v sodelovanju z nosilci programov in projektov.

April 2017

V torek 18. aprila 2017 se je na svoji prvi seji sestal novi IO SED, in sicer v pedagoški sobi Slovenskega etnografskega muzeja.

Skupaj s Slovenskim etnografskim muzejem smo se med 19. in 22. aprilom 2017 predstavili na **vseslovenskem festivalu Slovenski dnevi knjige** na Stritarjevi ulici v Ljubljani, kjer smo prodajali publikacije Slovenskega etnološkega društva in Slovenskega etnografskega muzeja. Mimoidočih je bilo veliko, stroškov pa glede na slabo prodajo in šibke promocijske učinke preveč, zato se v letu 2018 na tem sejmu ne bomo več predstavljali.

Med 21. in 24. aprilom smo izvajali tudi program **Urejanje etnografske zbirke pri Hostovih** v Dolenjih Poljanah nad Loško dolino. Pri tem sta sodelovala še Javni zavod Snežnik in Društvo ljubiteljev gradu Snežnik, mentorja pa sta bila Marko Smole in Magda Peršič. V sklopu aktivnosti delovne skupine za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu smo na podlagi nekaj prejšnjih obiskov in posvetovanj z lastnikom etnografske zbirke v nastajanju Juretom Kordišem iz Viševka dva tedna pred delavnico izvedli zadnje posvetovanje in pomoč na terenu, in sicer o pripravi prostora in predmetov (groba izbira sklopov, arhitekturna ureditev razstave ...). Lastnik je nato dokončno pripravil prostor na skednju in tja pripeljal vse predmete. Ob petka zvečer do nedelje smo uspeli očistiti nekaj sto predmetov, jih zaščititi z osnovnimi zaščitnimi sredstvi, delno popraviti ter razmestiti v pregledno zbirko, ki pripoveduje o življenju v naselju in Loški dolini. Delavnico smo izvedli s podporo Magde Peršič, etnologinje iz Notranjskega muzeja Postojna.

Zbirko smo po dveh intenzivnih delovnih dneh, začinjnih s kulinaricnimi dobrotami domačink in njihovimi pripovedmi, za javnost slovesno odprli v nedeljo, 23. aprila 2017. Članek o delavnici je bil objavljen maja v lokalnem glasilu Obrh, dejavnosti pa je bilo mogoče spremljati tudi na družabnih omrežjih in po lokalnem radiu. Na delavnici je sodelovalo 50 udeležencev.

Maj 2017

Maj sta zaznamovala dva dogodka: mednarodna ekskurzija in etnološki večer.

V soboto 20. maja smo se odpravili na mednarodno strokovno ekskurzijo: **Koroška: Celovec–Kostanje–Rož**. Izvedli smo jo s Slovenskim narodopisnim inštitutom Ur-

* Alenka Černelič Krošelj, univ. dipl. etnologinja in kulturna antropologinja, prof. umet. zgod., v. d. direktorice, Posavski muzej Brežice, Cesta prvih borcev 1, 8250 Brežice, predsednica SED; alenka.cernelic.kroselj@pmb.si.

ban Jarnik, ki ga vodi Martina Piko-Rustia. Ekskurzijo z 42 udeleženci so sooblikovali tudi sodelavca inštituta Uši Sereinig in Nužej Tolmajer, Slovensko prosvetno društvo Drabosnjak (Ernst Dragaschnig) ter Marija Inzko, Bernarda Inzko Fink in k&k – Kulturno komunikacijski center Rož (Janko Malle).

Obiskali smo Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik v Celovcu, kjer delujejo naše kolegice Martina Piko-Rustia, Milka Olip in Uši Sereinig. Ob tem smo se želeli srečati še z nekaterimi vidnejšimi koroškimi kulturnimi delavci, ki delujejo med Slovenci. Ti so po plebiscitni odločitvi 20. oktobra 1920 ostali v zdajšnji Avstriji in se vsa leta bolj ali manj uspešno spopadajo s političnimi in drugimi odločitvami, ki krojijo njihova življenja.

V torek 30. maja smo izvedli etnološki večer z naslovom **Bratva iz Pišec, predstavitev igrano-dokumentarnega filma**. Večer je potekal v dvorani Zemljepisnega muzeja ZRC SAZU v Ljubljani, pripravila pa sta ga Naško Križnar in Miha Peče. Pri izvedbi so sodelovali še Tanja Kovačič, vodja delovne skupine za etnološke večere, ter gosta Davor Lipej in Ivanka Zupančič. Zbrane je nagovorila predsednica Alenka Černelič Krošelj, etnološki večer pa je privabil 35 obiskovalcev.

Bratva iz Pišec je igrano-dokumentarni film, ki je leta 2016 nastal v produkciji Videokoma in Vinogradniškega društva Pišece. Scenarij za film je napisala Ivanka Zupančič iz gledališke skupine Smeh ni greh iz Pišec. Na etnološkem večeru je s kratkim skečem v lokalni govorici razložila, kako je nastala ideja za film. Sledil je ogled filma, po njem pa razprava. Pogovor z avtorjema Davorjem Lipejem in Ivanko Zupančič je vodil Naško Križnar

Junij 2017

IO SED se je na 2. redni seji sestal 6. junija v Gorenjskem muzeju Kranj in tako uvedel novost – regionalna srečanja. Po sestanku smo skupaj s kolegi z Gorenjske preživeli zanimiv večer. Najprej smo predstavili delo IO SED in ključne programske aktivnosti, potem pa v razpravi osvetlili nekaj tem iz preteklosti ter se zavezali k aktivnemu delu naprej.

Avgust 2017

Po počitniškem juliju je med 12. in 19. avgustom v Pleščah potekala **Mednarodna poletna delavnica SED in Etnološke zbirke Palčava šiša** z naslovom **Plešče, dediščina na starih tovorniških poteh v prostoru doline zgornje Kolpe in Čabranke od Brod Moravic do Loške doline**. Soorganizatorji so z različnimi aktivnostmi pritegnili 287 udeležencev.

Delovna skupina za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu, ki jo vodi Marko Smole, vodja Etnološke zbirke Palčava šiša, je s sodelovanjem Pokrajinskega muzeja Kočevje, Pomorskega i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka, Udruge Turanj iz Brod Mora-

vic, Društva Osilniška dolina iz Osilnice, vaške skupnosti iz Padova nad Osilnico, Slovenskega kulturnega društva Gorski Kotar, Narodnega parka Risnjak, Društva ljubiteljev gradu Snežnik iz Kozarišča v Loški dolini, Zavoda Rihtarjeva domačija iz Babnega Polja, etnografske zbirke Hostovih iz Gorenjih Poljan ter številnih domačinov in informatorjev z območja med nekdanj pomembnima žitnima trgovoma Brod Moravice in Lož organizirala raziskovalno delavnico. Udeleženci so večino časa posvetili raziskovanju stavbne dediščine v povezavi z načinom življenja tamkajšnjih prebivalcev. Delavnica je bila povezana z različnimi dogodki in predavanji za javnost v Brod Moravicah in v Pleščih na Hrvaškem ter v vasi Padova na slovenski strani doline. V tem programu so tesno sodelovali lokalna društva in prebivalci (informatorji). Delavnica se je, kot že vsa leta prej, zaključila z dnevom odprtih vrat kulturne dediščine v Pleščih in Zamostu, s pohodom na Sveto Goro z mašo ter z obveznima plesom in popoldanskim sejmom na pleškem trgu.

September 2017

September se je začel s strokovno ekskurzijo 25 udeležencev v **Prlekijo in Slovenske gorice**, ki je bila 2. septembra 2017. Vodili so jo Janez Bogataj, Vito Hazler in Miran Puconja. Tokratna strokovna ekskurzija je bila posvečena kolegu etnologu in slovenistu Miranu Puconji, ki je bil leta 2011 prejemnik Murkovega priznanja. Kot etnolog je v tem delu Slovenije temeljito raziskal etnološko problematiko ter **življenje** in delo znanih Slovencev, ki so od tod izšli in so delovali tudi izven meja svoje rodne Prlekije. Odmeven in dobro obiskan septembrski dogodek (75 udeležencev) pa je bila okrogla miza **4 x 7 = 47, Etnološka desetletja in delo štirih: zasl. prof. dr. Janez Bogataj, dr. Mojca Ravnik, akad. prof. ddr. Marija Stanonik,izr. prof. dr. Marko Terseglav**. Okrogla miza, ki jo v Slovenskem etnografskem muzeju 14. septembra 2017 vodila Ingrid Slavec Gradišnik, je osvežila poglede na etnološko vedo v preteklih desetletjih in na njen današnji položaj. Sogovornici in sogovornika so s svojim razvejanim raziskovalnim, pedagoškim in strokovnim delom postavili temelje etnološke vede.

Pred okroglo mizo so se člani IO SED sestali tudi na 3. redni seji.

Oktober 2017

V torek 10. oktobra 2017 so člani IO SED svojo sejo znova združili z regionalnim srečanjem, katerega gostitelj je bil tokrat Koroški pokrajinski muzej v Slovenj Gradcu. Po sestanku je sledilo **živahno srečanje s kolegi s Koroške**, zaznamovano z izmenjavo mnenj in novimi idejami za nadaljnje delo.

Na gradu Rajhenburg sta Saša Renčelj Škedelj in Helena Rožman 21. oktobra izvedli **Malo šolo etnologije**, na kateri sta udeležencem predstavili etnologijo in kulturno an-

tropologijo. Program smo izvedli v sodelovanju s Kulturnim domom Krško, enoto Grad Rajhenburg, in z Zavodom za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana.

Na gradu Rajhenburg, kulturnem spomeniku državnega pomena, ki se ponaša z izjemnimi arhitekturnimi elementi – ti pričajo o njegovi dolgi in bogati zgodovini – sta mentorici izvedli delavnico z naslovom *Grajski detektiv*. Njen namen je bil otrokom na zanimiv način približati značilne elemente iz različnih časovnih obdobij grajske arhitekturne zgodovine, od romanike in gotike do renesanse in baroka.

November 2017

November je mesec etnološke odličnosti, saj je namenjen slovesni podelitvi stanovskih nagrad, ki je že nekaj let, če je le mogoče, združena s strokovno ekskurzijo pod vodstvom Murkovega nagrajenca ali nagrajenke preteklega leta.

Martinova sobota (11. november 2017) se je tako začela s strokovno ekskurzijo **Goriška: Solkan, Nova Gorica, Miren in na grad Kromberk** pod vodstvom Inge Miklavčič Brezigar in sodelavcev Goriškega muzeja, ki je bil soorganizator celotnega dogodka.

Strokovna pot je 35 udeležencev vodila v Novo Gorico in okoliške kraje, kjer so spoznali samo delček prizadevanj naše kolegice Inge. Na tem območju je dobila že prvo zaposlitev, in sicer na Zavodu za varstvo kulturne dediščine Nova Gorica, kot muzealka pa je začela delati leta 1983 s službo v Goriškem muzeju.

Podelitev Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine za leto 2017 je bila 11. novembra 2017, ob 17. uri, na gradu Kromberk v Novi Gorici.

Kot vsako leto je bila podelitev organizirana v kraju, od koder prihaja Murkov nagrajenec za preteklo leto. Za leto 2016 je bila to Inga Miklavčič Brezigar, upokojena sodelavka Goriškega muzeja. Podelitev je bila pripravljena v sodelovanju z Goriškim muzejem, pri organizaciji in izvedbi je poleg Murkove nagrajenke aktivno sodeloval Rok Bavčar, kustos za etnologijo. Ob slavnostnem nagovoru nagrajenke so zbrane pozdravili tudi Vladimir Peruničič, direktor Goriškega muzeja, Ana Zavrtanik Ugrin, podžupanja mestne občine Nova Gorica, in Damjana Pečnik, državna sekretarka Ministrstva za kulturo RS.

Prejemniki priznanj za leto 2017 so:

Murkova nagrada: Jana Mlakar Adamič

Murkovo priznanje: Božidar Premrl

Murkovi listini: Nužej Tolmajer in Kulturno društvo Kapele.

Na podelitvi je bila prvič predstavljena promocijska zloženka SED, in sicer v digitalni obliki (v tiskani obliki je izšla 7. novembra 2017).

O podelitvi **z več kot 100 udeleženci** so poročali tudi mediji, po zaslugi KD Kapele in Davorja Lipeja pa je celotna prireditev objavljena na kanalu Youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=F62f7AJzf-E&t=7487s>).

December 2017

Tudi december se je začel s sejo IO SED, peto po vrsti (7. december 2017). Tudi ta e je nadaljevala z dogodkom za javnost, in sicer z etnološkim večerom.

Še zadnji etnološki večer, **Pogovor z Murkovo nagrajenko Jano Mlakar Adamič**, smo pripravili v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani. Sooblikovali sta ga nagrajenka in Ivanka Počkar, 35 udeležencev pa je prisluhnilo iskrevemu pogovoru, ki mu je sledilo še prednovoletno druženje članov SED z zdravico prihajajočemu letu 2018. Program SED za leto 2017 smo sklenili z **izdajama Glasnika SED (letnik 57, št. 3–4) in Knjižnice Glasnika SED** ter z **obiskom Slovenske skupnosti v Samoborju**.

Kot del mednarodne dejavnosti smo se 20. decembra srečali s člani slovenske skupnosti v Samoborju na Hrvaškem. Gostil nas je Goran Gorše, predstavnik slovenske manjšine mesta Samobor, o SED pa je zbranim udeležencem (teh je bilo kar 60) spregovorila predsednica društva Alenka Černelič Krošelj.

Člani SED smo se udeležili tudi skupne proslave ob 26. obletnici samostojnosti Slovenije in Hrvaške ter hkrati srečanja ob zaključku starega leta – z željo, da tam živijo Slovenci izvedo nekaj o delovanju društva in njegove delovne skupine za Slovence zunaj meja RS, ki jo od leta 2017 vodi Ana Vrtovec Beno. Srečanje je bilo v Centru mladih Bunker, ki je pred kratkim odprl na novo preurejene prostore za samoborsko mladino in jim tako omogočil društvene, razstavne in koncertne dejavnosti.

Iz Slovenije se je srečanja v Samoborju udeležilo sedem članov SED, česar so bili Slovenci, ki so se udeležili prijetnega predbožičnega druženja, še posebej veseli. Razdelili smo precej promocijskega gradiva – zloženke, ki so društvena novost, in več novejših publikacij iz Knjižnice GSED, ki so hitro pošle.

Izdajanje publikacij

Glasnik Slovenskega etnološkega društva, letnik 57 (2017)

Glasnik Slovenskega etnološkega društva, letnik 57 (2017), je izšel v dveh dvojnih številkah; v juniju (20. junija 2017) je izšla številka 1–2 na 136 straneh, v decembru pa številka 3–4 na 152 straneh.

V obeh dvojnih številkah je svoje prispevke objavilo 55 avtorjev – etnologov, kulturnih antropologov in ljubiteljev etnologije. Tako je bilo v letniku 57 objavljenih 22 znanstvenih člankov ter 30 strokovnih in poljudnih prispevkov in različnih poročil, knjižnih novosti in prispevkov o delovanju društva.

Prva dvojna številka je vsebovala še tematski sklop z naslovom »Meandri medicinske antropologije«, druga pa tematski blok »Ontološki obrat v antropologiji«; poleg njih pa so bili prispevki objavljeni še v ustaljenih rubrikah revije, kot so Razglabljanja, Odmevi, Knjižne ocene in poročila, Slovenci zunaj meja RS, Konservatorske strani,

Razstave, Društvene strani, Poročila, Etnologija je povsod, Nekrolog ter Vabila, razpisi in obvestila. Revija je dostopna v tiskani in elektronski obliki.

Urednici *Glasnika SED* sta Rebeka Kunej in Anita Matkovič.

Knjižnica Glasnika Slovenskega etnološkega društva 51
Nemi spomini: Manjšine med obrobjem in ospredjem, december 2017

Narodne oziroma etnične manjšine so v slovenski etnologiji in kulturni antropologiji pogosta tema raziskav, monografija *Nemi spomini: Manjšine med obrobjem in ospredjem* pa prinaša nove, problemsko naravnane analize odnosov med različnimi družbenimi skupinami. Namen knjige je spodbuditi nadaljnje razprave o manjšinah in marginalnih skupinah ter njihovem vplivu na sožitje v etnično in socialno raznolikih okoljih, identificirati prakse sožitja med marginalnimi in dominantnimi skupinami ter povezati nacionalne manjšine in druge marginalne skupine v prizadevanjih za pre- in pripoznanje dediščin. Urednice in sedem avtoric poglavij opozarjajo na neme glasove, utišane spomine in skrite dediščine, s tem pa skušajo marginalnim skupinam tudi v vsakdanjem življenju dati glas in jih enakopravno vključiti v dominantni dediščinski diskurz.

Knjigo so uredile Mateja Habinc, Katja Hrobat Virloget in Saša Poljak Istenič, urednica zbirke pa je Helena Rožman.

Druga promocijska dejavnost

Načrtovana oblikovna in tehnična prenova spletne strani je bila zaključena decembra 2017, se pa stran še vedno dopolnjuje.

Na začetku novembra smo izdali predstavitveno zloženko v slovenskem in angleškem jeziku. Zloženska vsebuje bistvene podatke o društvu vključno s predstavitvijo glavnih dejavnosti in programov. Ob tem je sodobno grafično oblikovana in privlačna. Dostopna je tudi na spletni strani SED. Prav tako smo izdelali nove vrečke z logotipom za splošno promocijo SED.

Delo IO SED in srečanja s člani SED

Na zboru članov SED 23. marca 2017 v Brežicah je bilo izvoljeno novo vodstvo SED. Nova predsednica Alenka Černelič Krošelj se je predsednici Anji Serec Hodžar, ki je to delo opravljala dva mandata, torej med letoma 2013 in 2017, zahvalila za predano in odlično vodenje društva. Članice in člani IO SED smo leta 2017 imeli pet rednih sej. Tri smo izvedli v prostorih Slovenskega etnografskega muzeja, ki prijazno soomogoča delovanje SED, dve pa izven Ljubljane. Po zaključenih sejah smo ob sodelovanju tamkajšnjih muzejev organizirali še t. i. regionalna srečanja, in sicer 6. junija 2017 v Gorenjskem muzeju v Kranju in 10. oktobra 2017 v Koroškem pokrajinskem muzeju v Slovenj Gradcu. Tako smo še bolj povezali člane, jim predstavili delo ter skupaj načrtovali nove aktivnosti in dopolnitve programa dela društva. To je pomemben del prepoznavnosti in promocije SED v različnih okoljih. Skladno z zahtevami pogodb o sofinanciranju smo o našem delu poročali Ministrstvu za kulturo RS, ARRS, Nacionalni komisiji za UNESCO, na zboru članov marca 2018 pa tudi vsem članom in članicam.